Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 250 (4886)
СУББОТО
ДЕКАБРИИН
22
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мун.

Үндэр ургаса хурпахын түлөө тэмсэлэй эгээн түрүүшын шухала юумэнь эрхим шанартай үрһэн болоно.

Үрһэнэй фондые байгуулха түсэбые энэ гэһээр дүүргэхын тула бүхы аргаболомжонуудаа хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Эрхим шанартай үрһэ хааяа!

«Оройһото культурануудай үрһэ һайжаруулха тухай» СССР-эй Совнаркомой тогтоол ба «Колхозуудай үрһэнэй ажахые газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилхэ ябадалые һайжаруулха тухай» ССР Союзай Наркомземэй приказ болбол газартаряалангай органуудай колхозуудтахи үрһэнэй ажахые һайжаруулха дайшалхы программа боложо үгэнэ. Дээрэхи тогтоол ба приказые хүсэд дүүргээд байһан газартаряалангай органууд колхозуудтахи үрһэнэй ажахые улам бүри һайжаруулжа шадаха аргатай байна. Тиихэлээр эрхим шанартай таряагаар үрһэнэй фонд байгуулха тушаа газартаряалангай орган болон партийна, советскэ органууд колхоз бүхэнэй өөрын эрхим үрһэтэй байлгаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха болоно.

Үндэр ургаса хуряаха ябадал эрхим шанартай үрһэнһөө дулдыдадаг байһыень һайса мэдэһэн республикын түрүү колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ерэхэ хабарай тарилгада зорюулан эрхим таряагаар хүрэнгэ хаажа байна. Байкало-Кударын аймагай «Майн 1», Иволгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ «Майн 1», Тарбагатайн аймагай «Гигант», Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд ерэхэ жэлэй тарилгада зорюулан үрһэнэй фондын таряа хүсэд хаагаад, тэрэнние тарилгын кондицида хүргэжэ байха юм.

Зүгөөр, республикын олонхи колхозууд эрхим шанартай үрһэ хааха тушаа шухала анхаралаа табяагүй байһаар. Аймагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органууд болон агрономуудай зүгһөө үрһэнэй фондые байгуулха тушаа оролдолгын гаргагдаагүй дээрэһээ олонхи колхозууд нютаг дээрэ үрһэ бэлэдхэхэ шухала хэмжээнүүдые абаагүй. Бичурын, Мухаршэбэрэй, Прибайкальска, Яруунын ба бусад аймагуудай зарим колхозууд аяар мүнөө хүртэр үрһэнэй участогтай таряае сохижо дүүргээдүй байха юм.

Тэрэшэлэн үрһэнэй таряае сэбэрлэхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Бичурын, Мухаршэбэрэй, Прибайкальска аймагуудай колхозууд хааһан үрһэнэйнгөө хахадһаань багые сэбэрлэһэн байна. Эндэхи газартаряалангай органууд болон МТС-үүдэй агрономууд үрһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэрине шангадхаха талаар эрид хэмжээнүүдые абаагүй. Эдэнэр үрһэнэй таряа сэбэрлэхэ машина зэмсэгүүдые хүсэд хэрэглэжэ, дүүрэн хүсөөрынь хүдэлмэрилүүлхын оронда, харин тэдэ машинанууд эбдэрхэй гэжэ шалтадаг зантай болошонхой. «ВИМ» гэжэ таряа сэбэрлэдэг машинанууд нютаг бүхэндэ шахуу хүсэд хэрэглэгдээгүй байһаар.

Сэлэнгын, Байкало-Кударын, Тунхэнэй болон бусад аймагууд декабрь соо үрһэ хааха темпээ һулатхажа, һүүлэй хэдэн үдэрнүүдтэ энэ гэхэ ургалта үгөөгүй байба.

Торинн колхозууд гүрэндэ уялгатаар таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэнһээ хойшо үрһэ хааха тухай ямаршье хэмжээ абаагүй байна. Өөрын сэбэр үрһэ хаажа шадаха дүүрэн аргатай байһан эндэхи колхозууд аяар мүнөө хүртэр түсэбөө хахадлаашьедүй байха юм.

Гадна, үрһэнэй фонд хааха түсэбөө дүүргээгүй байһан аад, таряа талхаяа хуули бусаар үрижэ, гүрэндэ харша ябадал гаргаха баримтанууд зарим нютагуудаар үзэгдэнэ. Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз горьтойхон тооной хүрэнгын шэниисэ элеэ хоолдо хэрэглэһэн байха юм. Мүн энэ аймагай «Красный Чикой» колхоз доторой хэрэгсэлдэ 10 центнер хүрэнгын таряа гаргашалһан байба. Энэ хадаа Сэлэнгын аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй үрһэнэй фондые байгуулха ябадалда харюусалгагүйгөөр хандаһанине гэршэлжэ үгэнэ.

Нютагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай орган болон агрономууд, үрһэ хааха түсэбөө колхоз бүхэнэй дүүргэхэ ябадал хангахын түлөө шухала зорилгоёо хандуулха сагынь тулаа. Гүрэндэ таряа тушаахын хажуугаар, үрһэнэй фонд байгуулха, тэрэнние тарилгын кондицида хүргэхэ ябадал колхоз бүхэнэй мүнөөдэрэй шиидхэхы зорилгонь мүн. Үрһэнэй участогай таряагаар хүрэнгөө хаажа хүсэлдүүлхэгүй байгаа һаа, тарилгын бусад талмайһаа абтаһан таряае хэрэглэжэ, кондиционно таряагаар һэлгэхэ уялтатай байһанаа колхозууд мартаха ёһогүй.

Үрһэ хаалгые шамдуулхын тулада түбхын түрүүн таряа сохилгые түргэн дүүргэхэ шухала. Мүн үрһэнэй таряае дары сагаа сэбэрлэхэ хүдэлмэрине колхоз бүхэн шамдуулха болоно. Таряа сэбэрлэхэ бүхы машина зэмсэгүүдые хаа-хаанагүй элсүүлжэ, тэдэниие һаад һамшаггүйгөөр хэрэглэхэ ёһотой. Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдые эрид шангадхахатаяа хамта, эрхим шанар сахиха ябадал мартагдажа огто болохогүй байһыень колхозуудта шангаар һануулагдана.

Үрһэнэй таряае гутааха ужеөөхэгүйн тулада һайн газарта хадагалаад, тэрэнние саг үргэлжэ өөрьен тойрон хаража байха гээшэ нэгэн шухала хүдэлмэри болохо байна. Таряа сохилгые дүүргээгүй байһан колхозууд хүсэеэ элсүүлжэ, энэ хүдэлмэрине дары дүүргэхэтээ хамта мүн үрһэ сэбэрлэлгые али болохоор шангадхаха уялгатай.

Эрхим шанартай үрһэ хааха ябадал гүрэнэй шухала удхашанартай хэрэг мүн. Тиимэдэ аймагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай орган, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үрһэнэй фонд байгуулха түсэбые энэ гэһээр дүүргэхын түлөө доторой арга боломжонуудые хэрэглэхэ мэтын хэмжээнүүдые дары сагаа абаха зорилготой байна. АЗО, МТС болон участково агрономууд колхозуудай кондиционно эрхим шанартай үрһэ хааха хэрэгтэ үдэр бүриин туһаламжа хүргэхэ үүргэтэй.

Колхозуудай правлени ба партийна организацинууд үрһэ хаалгые амжалтатайгаар ябуулхатаяа нэгэн доро, хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые бүхы хэмжээгээрынь ябуулха байна.

И. В. Сталин г-н Бёрнстой уулзаба

Декабриин 19-дэ СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин болбол Америкын Холбоото Штадуудай Гүрэнэй Секретарь г-н Бёрнстой уулзаба.

Хөөрэлдөөн болоходонь СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов болон США-гэй элшэн сайд В. А. Гарриман байлсаба.

И. В. Сталин г-н Бевинтэй уулзаба

Декабриин 19-дэ СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин болбол Великобританиин Гадаада Хэрэгүүдэй Министр Э. Бевинтэй уулзаба.

Хөөрэлдөөн болоходонь СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов, Великобританиин элшэн сайд г-н А. К. Керр болон гадаада хэрэгүүдэй министрэй саг үргэлжын орлогшо г-н А. Кадоган гэгшэд байлсаба.

Гадаада хэрэгүүдэй гурбан министрнүүдэй зүблөөн

Декабриин 16-да Великобританиин, Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн Москвада нээгдэбэ.

Советскэ Союзһаа—СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов түрүүтэй делегаци, Холбоото Штадуудһаа—Гүрэнэй Секретарь г-н Бёрнс түрүүтэй делегаци ба Великобританиһаа—Гадаада Хэрэгүүдэй Министр г-н Бевин түрүүтэй делегаци байлсана. (ТАСС).

Түрүү малшадай зүблөөндэ хабаадалсахын түлөө тэмсэгты!

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ ЯМАРААР ЯБАЖА БАЙНАБ?

Манай колхозой малшад иимээр ажаллана

Колхозоймнай малажалай хүдэлмэрилэгшэд ажалай нэмэлтэ түлбэри абадаг болоһонһоо хойшо харюусалгаа нилээдгүй дээшэлүүлжэ, адуу малаа олошоруулхын түлөө үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргадаг болоо. Бодо болон нарай малай гарзалха ябадал һүүлэй үедэ тон хомор болоһон байна. 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб 11 һара соо адуу морёор—104 процент, эбэртэ бодо малаар—109 процент, хони ямаагаар 144 процент дүүргэгдэһэн байха юм.

Тэрэшэлэн малажалай продуктнуудые гүрэндэ уялгатаар тушааха түлбэринүүдээ зүһэн бүреэр саг соонь дүүргэһэн байнабди. Гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө хэдэн олон түрүү һаалишад, хонишод болон бэшэ бэшэ малшад ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа. Һүнэй-товарна фермын түрүү һаалишан Лхамдин Цыденжапова гэгшэ 15 үнеэ түрүүлжэ, тугалнуудыень бүрин бүтэнөөр ондо оруулаад, ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон нэгэ тугал абаһан байна. Залуу һаалишан Лайи Дамбаева тугал ебалгые хоролтогүйгөөр үнгэргэхын түлөө фермын түрүү хүдэлмэрилэгшэ Лхамдин Цыденжаповатай мүрысэһэн байгаа. Тиин, энэ нүхэр 15 үнеэнһээ 15 тугал абажа, хоролтогүйгөөр ондо оруулаад, мүн лэ ажалай нэмэлтэ түлбэри абаба. Тэрэшэлэн һаалишан Ринчинханда Чернинова, адуушан Хандажап Будаева гэгшэд түрүү ажалай түлөө тугал ба хонидые нэмэлтэ түлбэри абаа. Хамтадаа манай колхоз малажалай түрүүшүүлдэ 15 тугал, 15 хони ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон үгэһэн байха юм.

1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ түргэн ба һайн шанартайгаар бэлэдхэхын түлөө фермэ, гүүртэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ онсо анхаралаа хандуулһан байна. Тиигэжэ үхэр малай байра байдалые урин дулаан ба ариг сэбэрээр заһабарилаабди.

Колхозой правленеэр байгуулагдаһан нормын ёһоор үбһэ тэжээлээ гаргашалхын зорилгоор, малшан бүхэн үдэр бүриин график шангаар сахина. Бии байгаа үбһэ тэжээл мал ажалай фермэ, гүүртэнүүдэй дэргэдэ абаашагданхай. Тэжээл гаргашалха гуримые нарииваар сахиһанай ашаар, манай фермэнүүд ноябрь соо үбһэнэйнгөө 70 процентые арбилһан байха юм.

Бэлшээрине зүбөөр хэрэглэжэ бүрэг малнуудаа һайнаар адуулха ябадалда эртэнһээ хойшо шухала анхаралаа табяабди. Бүхы малнай шадал шэнээгээрээ таарууламдажа бүлэглэгдэнхэй.

Шэнэ тул абаха хаһа орожо байна. Тиимэдэ үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын хажуугаар хурьга, тугалнуудые хоролтогүйгөөр ондо оруулха ябадалда бидэнэр шухала зорилгоёо табинхайбди. Нарай малай байра байдалые дулаан ба ариг сэбэр байлгажа, зоотехническэ заабаринуудые зүбөөр сахяад байхадаа, тулнуудаа хоролтогүй, элүүр энхээр ондо оруулхамнай лабтай.

Адуу малые атар тарганаар үбэлжүүлжэ, тоо толгойень олошоруулха ба тэдэнһээ абтаха ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна организаци ба коммунистнууд гол анхаралаа табина. Малшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэрине үнгэргэхэ, түрүүшүүлэй дүршэлые нэбтэрүүлхэ мэтын шухала хэмжээ-ябуулганууд ниигтэл партийна организацаар ябуулагдадаг байха юм.

И. СОСОРОВА, Закаменай аймагай «Улаан Дабаахай» колхозой партийна организациин секретарь.

Үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна

Бодонгуудай сомоной колхозууд адуу малай үбэлжэлгые Бичурын аймаг соо эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Эндэхи колхозуудай үхэр мал зун-намарай бэлшээридэ таргалһан хүсэ шадалаа алдаагүй байха юм.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн Цыцып Балмаев гэгшэ 70 наһатай болоһоншье һаа, хатсуу хүйтэндэ бэрхэшээнгүй шэн зоригтойгоор хүдэлмэрилжэ байна. Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн Дугарма Дамбаева ажалдаа анхаралтайгаар хандажа, адуулгые эрхимээр үнгэргэнэ.

Энэ жэлдэ малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө Бодонгут нютагай хэдэн олон түрүүшүүл ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Мыдыгма Будажапова гэгшэ 16 хони ажалай нэмэлтэ түлбэри абаһан байна. Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цыпилма Цыренова гэгшэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэй ашаар 14 хони абаһан байха юм.

Малажалай түрүүшүүлэй аймагай суглаанда хабаадагшадай гаргаһан хангалтата харюу болгон эндэхи малшад үбэлжэлгые гарза гайгүйгөөр үнгэргэжэ, адуу малаа улам бүри олошоруулан, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые үшөө дээшэлүүлхын түлөө унтаха ургэһэгүйгөөр тэмсэжэ байна.

Е. КУПРАШ.

Специалистын зүбшэл

Тугалнуудай доторой үбшэниие яажа аргалхаб

Адуу малые атар тарганаар үбэлжүүлхэ эгээл харюусалгатай үе байна. Малые үбэлдөө амжалтатай һайнаар тэжээжэ, ондо оруулһан дээрэһээ малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтэ дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ шэнэ гараһан тугалнуудай гэдэһэ доторой катар үбшөөр үбдэһэн дээрэһээ гол түлэб үхэрэй тоо толгойн хоролто болоһон байха юм. Энэ үбшэнэй гол тэмдэгүүдынь шисага хаюулаха ябадал болоно. Шисагань ехэ шэнгэнээр аад, заримдаа бага багахаар түргэ түргэн хаюулдаг байха юм.

Тугалнууд иимэээр үбдэжэ эхилхэдээ боробтор үнгэтэй хатуу хорһоо гаргадаг байна. Һүүлээрынь бага бага шуһатай болодог юм. Үбшэн тугалай бэе тамирынь доройтонги, һүүл ба ууса талань шисагада будагданхай байдаг. Юумэ эдихэнь эрид ехээр доошолхо гү, али огто эдихээ болихо байна. Арһаниинь хуурай, үһэ ноһониинь үрзэгэр болохо, нюдэниинь хонхойжо саана ородог, түргэнөөр тэнхээ тамиргүй болон муудажа эхилдэг. Юрэнхыдөө үбшэн тугал хэбтэдэг, хүлынь хүйтэн болодог юм. Мүн бэеын температура ехэнхидээ хэбээрээ гү, али доошоошье ороһон байдаг. 3—5 үдэрһөө 1—2 һара хүртэр үбшэлэлгэнь үнжагайрдаг байна.

Тугалда иимэ үбшэнэй хүрэдэг шалтагаанииинь хадаа: бүлүүн суур болон үжэһэн, хүлдэһэн тэжээлээр эдеэлүүлхэдэ, хүйтэн ба шанар муутай уһа уулгахада, муухай болоһон айһарта сооһоо уһа уулгаха ба юумэ эдюулхэдэ, дан ехээр халааһан гү, али ехээр хүрэшэһэн юумэ эдюулхэдэ, нэгэ түхэлэй тэжээлһээ ондоо тэжээлдэ тугалые гэнсэтэ оруулхада, шорой дээрэ хаяжа үбһэ эдюулхэдэ, эдеэлүүлхэ ба уһалхадаа нэгэн жэгдээр таарууламжа хэнгүй байхада, үгэдэг тэжээлэйнгээ хэмжээе гэнсэтэ ехээр хубилгахада, дал байрынгаа муухай болоһон ханые долёохоодо, агаар муутай, шиигтэй пойтон, хүйтэн байра гэхэ мэтэһээ болодог юм. Малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэд тугалые харууһалха ба эдеэлүүлхэдээ ветеринарно-зоотехническэ заабаринуудые шангаар сахижа, алибаа үбшэнэй, мүн гэдэһэ доторой катар үбшэнэй хүрэдэг шалтагаануудһаа һэргылхэ уялгатай. Тугалнуудай шисага хаяха ябадалай үзэгдөөд байгаа һаань, тэрээнэй шалтагаание дары сагаа элирүүлжэ арилгахаһаа гадна үбдэһэн малнуудые эмнэжэ захалха шухала. Диэтическэ болон эм домой аргануудые эртээр хээд байхада, тугалнуудай энэ үбшэн түргэн эдэгэхэ байна.

Гэдэһээ үбдэжэ, дотороо хүдхүүлһан бүхы тугалнуудые һалхинай үлеэхэгүй дулаан, хуурай байрада байлгаха хэрэгтэй. Тугалай иимээр үбдэһэн шалтагаание тодоруулхада түбэгтэй бэшэ байдаг. Тугалда үгтэжэ байһан тэжээл ба уһые һайнаар хаража үгэхэ, фермэ дээрэхи байдал болон эдеэлүүлдэг нормотойнь нарииваар танилсаха шухала. Шисага алдуулһан шалтагааниинь арилгаһанайнгаа һүүлээр, үбшэн тугалнуудые тусхай заабарита тэжээл дээрэ табиха хэрэгтэй. Хэрбээ гэдэһээ үбдэжэ зүбхэн эхилжэ байһан аад, дунда зэргын тобир таргал байгаа һаань, нэгэ-хоёр үдэрэй турша соо үлэсхэлэн байлгаад, тэдэ үдэрнүүдтэ тугалда гансахан лэ бүлеэн уһа бага-багаханаар үгэхэдэ болоно. Дибисхэрээ эдихэгүйнь тугалда тугалда хамагша угалха хэрэгтэй.

Хэрбээ шисага аллаһаар үни болоно, тугалай бэеын булайһан байгаа һаань, үлэсхэлэн байлгажа болохогүй. Тиимэ тугалда овесой гү али ячмениин бусалһан ба тунаһан шүлэ уулгаха ёһотой. Тэрээнэй һүүлээр витамин һайнтай зөөлэн һайн үбһэ үгэхэ ба комнатно температурын шэнээн температуратай уһа уулгаха байна. 3—4 хоноод тугалда хара тарянай талханай гү, али хүрин болторын хуураһан овёсой тусхай шүлые эдеэ хоолойнь зүйлдэ оруулалсаха хэрэгтэй. Тиимэ шүлые шэнгэн кашын хирэ болторынь уһаар шэнгэрүүлээд, хэдэн минутын туршада бусалгаха ёһотой. Эмнэжэ байха үедөө үбшэн тугалда бүтэн ороохо гү, али отруби үгэжэ болохогүй.

Тугалай гэдэһэнэй үбшэниие эмнэхэдээ заабарита тэжээл дээрэ байлгаха гээшэ илангаяа шухала. Заримдаа эмээр эмнүүлэнгүйгөөршье эдэгэжэ болодог. Хэрбээ заабарита тэжээл сахингүй гансахан лэ эмээр эмнэхэдэ туһа болодоггүй байна.

Эмээр эмнэхэ ябадал ветврач гү, али ветфельдшерэй заабаряар үнгэргэгдэхэ ёһотой. Тэнхээ тамиргүй ба зүрхэнэйнь сохисын һулараад байгаа һаа, коффеин, камфорно тоһон гэдэг зүйлнүүдые үгэхэ гү, али үдхэн сай, кофе уулгаха хэрэгтэй.

Гэдэһэнэйнь ехээр үбшэнтэй болоод байгаа хада гүзээн дээрэнь дулаан эльгэбшэ табиха. Эдэгэхэ тээшэнь аажамаар юрын эдеэндэ оруулха шухала.

Тугалай бүхы үбшэнтэй тэмсэхэ гол зүйл гээшэ тэрээниие эдеэлүүлхэ, байлгаха, харууһалхын талаар ветеринарно-санитарна болон зоотехническэ заабаринуудые дүүргэхэ ябадал болоно. Эдэ заабаринуудые дүүргээд байхада залуу мал хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэдэг байһыень малажалай, стахановецуудай дүршэл дээрэһээ харагдана.

П. УЛАСЕВИЧ, БМАССР-эй Наркомземэй главна ветврач.

„Серп ба молот" колхозой ан үсхэбэрилхэ фермэ Тарбагатайн аймаг соо түрүүлжэ ябанхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус фермэ 31.500 түхэригэй ба бусад продукци уудай олзо оруулаан байна.

Мүнөө жэлдэ энэ фермэ улам һайнаар хүдэлмэрилжэ байха юм. Фермын хүдэлмэрилэгшэд халтар хара 22 үнэгэ үсхэбэрилээ. Эдэнһээ 40 мянган түхэригэй олзо орохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермые даагша ***А. Сластина.***

А. Поповой фото.

Түрүү һаалишанай һайн жэшээ

Мария Маркеловна Нефедьева гэгшэ Будённын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэдэ хүдэлмэрилжэ эхилһээр эгсэ нэгэ жэл болоо. Тиигэбэшье, дүршэл шадабаритай һаалишадһаа хожомдоогүй, харин Түнхэн сооxи түрүүшүүлэй нэгэндэ тоологдожо ябана.

1945 ондо нүхэр Нефедьева зэрынгээ харюусалгада даажа абаһан 12 үнеэгээ бүгэдыень түрүүлжэ, тугалнуудаа нэгэшье хоролтогүйгөөр ондо оруулаа.

Тугалнуудые тобир тарган байлгахатаяа хамта, Мария Маркеловна һү һааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 1-дэ 107,7 процент дүүргэһэн байха юм. Жэл соо 6.000 литрын оронд, 6.500 гаран литр һү һааһан байна.

Нүхэр Нефедьева 1945—46 оной адуу малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлэдхэхын түлөө эртээнһээ хойшо оролдолсоо һэн. Тиигэжэ малай байра байдал заһабарилха болон үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ хэнһээшье эршэмтэйгээр хабаадалсаһан байха юм. Будённын нэрэмжэтэ колхозой правлени болбол һүнэй-товарна фермын түрүү һаалишан Мария Маркеловна Нефедьева гэгшые аймагай малажалай выставкэдэ эльгээгээ һэн. Тэрэнһээ хойшо нүхэр Нефедьева улам эршэтэйгээр ажалладаг болобо. Мүнөө дурсагдагша нүхэрэй харууһалдаг үнеэд бултадаа һайн шадалтай байха юм. Үбэлэй үедэ харюусалгаа улам шангадхажа үнеэ, бурунуудаа нэгэшье хоролтогүйгөөр ондо оруулха, мүн тул абалгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтажа, шэнэ гараһан тугалнуудаа бүрин бүтэнөөр тэнжээхэб гэжэ энэ нүхэр арюун тангаргаа үгэнхэй.

А. ИВАНОВА.

Республиканска выставкомдо

Байкало-Кударын аймагай выставкомой зуушалгаар, доро дурсагдаһан түрүү колхоз, малажалай фермэ, түрүүшүүлдэ дипломуудые олгохо гэжэ республиканска выставком тогтообо:

НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ МҮНГЭН ШАН ҮГЭЛГЭТЭЙГӨӨР:

Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэдэ. Тус фермэ малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб 110,5 процент дүүргэһэн, гүрэндэ малажалай продуктнуудые уялгатаар тушааха түлбэринүүдээ саг соонь оруулһан байна.

Соктоев Самбылда—Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ МҮНГЭН ШАН ҮГЭЛГЭТЭЙГӨӨР:

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэдэ. Тус фермэ эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 121,6 процент дүүргэһэн, малажалай продуктнуудые тушааха талаар гүрэнтэйгөө бүримүһэн тооһон байна.

Элзгеев Хуса Элегеевичтэ—Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Пехов Василий Ивановичта—«Майн 1» колхозой ахалагша моришон. 10 гүүнһээ 7 унага абаһан байна.

Печкина Афимья Павловнада—«Коминтерн» колхозой һаалишан. Даажа абаһан үнеэдээ бүгэдынь түрүүлжэ, тугалнуудаа хоролтогүйгөөр тэнжээгээ.

Бильтуева Татьяна Ананьевнада—Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 13 үнеэ түрүүлээд, тугалнуудыень бүрин бүтэнөөр ондо оруулаа.

ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ

Хандархаева Антонида Прокопьевнада—«Коминтерн» колхозой һаалишан. 13 үнеэнһээ 13 тугал абаад, хоролтогүйгөөр ондо оруулаа.

Васильцев Никита Харлампьевичта—«Совет Байкальцев» гэжэ колхозой моришон. 6 гүүнһээ 6 унага абажа, хоролтогүйгөөр ондо оруулаа.

Тыпхеева Дулсу Васильевнада—Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Бутуханова Елена Алексеевнада—Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 13 үнеэ түрүүлжэ, тугалнуудынь бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн байна.

Бадураева Анна Ивановнада—Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан 18 үнеэ түрүүлээд, тулнуудыень хоролтогүйгөөр ондо оруулба.

Балданова Екатерина Прокопьевнада—Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 13 үнеэ түрүүлжэ, тулнуудынь бүрин бүтэнөөр ондо оруулһан байха юм.

Республикамнай СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудта бэлэдхэжэ байна

Бидэнэр һунгуулиин агитаци иимээр ханэбди

СССР Союзай Верховно Советтэ һунгалта хэхэ үдэр тэлбэ. Мүнөө һунгуулиин республиканска, окружной болон участково комиссинуудай составуудта кандидатуудые дэбжүүлхэ хүдэлмэри хаа-хаанагүй дүүргэгдөөд, тэрэнэй составууд баталагдажа, газетэнүүдэй хуудаһануудта тунхаглагдаба.

Партийна эхин организацинууд, тэрэнэй бүхы членүүд, мүн манай хэдэн олон агитаторнууд болбол һунгагшадта һунгуулиин Дүримые, Сталинска Конституцине гүнзэгытөөр ойлгуулжа үгэхэ ёһотой. Мүнөө агитаторнуудай хэхэ зорилго үшөө ехэ болоо. Ушар иимэһээ партийна организацинууд болбол өөһэдынгөө агитаторнуудай хүдэлмэридэ үдэр бүри бодото туһаламжа үзүүлжэ, тэдэнэй хүдэлмэрине нарин нягтаар шалгаха, хиноха байһаниинь элитэ.

Манай колхозой партийна эхин организаци болбол агитаторнуудайнгаа хүдэлмэридэ саг үргэлжэ халуун туһаламжа үзүүлнэ. Бидэнэр хадаа агитаторнуудайнгаа даалгагдаһан участок дээрээ гаража, ойлгууламжын хүдэлмэри хэхыень урда тээ тэдэнэртэй семинар гү, али богонихон сагай зүблөөнүүдые үнгэргэжэ, зарим агитаторнуудай ойлгожо ядаһан асуудал тушаа дэлгэрэнгы заабари үгэдэг байнабди. Манай колхоз соо хамта дээрээ 6 политическо-теоретическэ дүүрэн бэлэдхэлтэй агитаторнууд хүдэлмэрилжэдэг колхозоо 12—12 айлнуудта хубаажа, колхозникүүдай гэртэнь ябажа һунгуулиин Дүрим ойлгуулжа байха юм. Зарим агитаторнууднай өөһэдынгөө политическэ ба теоретическэ талаар бэлэдхэл дутагатай дээрэһээ. Сталинска Конституци тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөнүүдые хэжэ шадахагүй байһан тулада, тэдэнэртэ Конституци тухай материал уншажа үгэхөөр даалгабари үгэдэг заншалтайбди. Тиин, манай олонхи агитаторнууд өөһэдынгөө хүндэтэй уялгануудые жэшээтээр дүүргэнэ.

Жэшээлхэдэ, манай агитаторнуудай дунда ВКП(б)-гэй членэй кандидат һунгуулиин багша нүхэр А. Мангутова гэгшэ өөрынгөө хүндэтэй ба харюусалгатай уялгата тон эдибхитэйгээр хандадаг юм. Тэрэ хадаа һунгуулиин Дүрим болон СССР-эй Конституци тухай материал уншажа үгэнэ.

Тэрээнһээ гадна, нүхэр Мангутова болбол хаана суглаан гү, али зүблөөн болоноб, тэндэ байлсажа, һунгуулиин системэ тухай асуудалаар лекци ба элидхэлнүүдые хэжэ үргэн нийтэ эрэгтэй эмэгтэй ажалшадые һонирхуулдаг зантай.

Агитатор нүхэр Мангутовагай үүсхэлээр һурагшадай түрэлхидэй хамтын суглаан һаяхан үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ «СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүрим» тушаа һонирхолтой лекци хэгдэһэн байгаа. Мүн тэрэшэлэн агитатор нүхэр Аюшиев гэгшэ агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрине һунгагшадай дунда эдибхитэйгээр хэхэһээ гадна, үнгэрэгшэ 8 жэл соо һунгуулиин наһа гүйсэһэн залуу һунгагшадтай политическэ темэтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулида бэлэдхэхэ хүдэлмэритэй дашарамдуулан ажал хүдэлмэри дээрэ шэнэ-шэнэ амжалтануудые түйлаха гэһэн патриотическа хүдэлөөн манай колхозой членүүдэй дунда һүүлэй үедэ үргэдэбэ. Һаяхан болоһон колхозникүүдай хамтын суглаан дээрэ хоёр жэл соо 56 толгой унага үсхэбэрилһэн, манай суута адуушан нүхэр Норбо Бадмаев иигэжэ мэдүүлбэ:

—Верховно органой һунгуули хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ адуу мори үсхэбэрилхэ гурэнэй түсэбые мүнөө жэлдэ заатагүй үлүүлэн дүүргэхэб. Даалгагдажа үгтэһэн 30 толгой гүүдһээ 30 толгой унага түрүүлжэ абаад, нэгыеншье гээлтэ хоролтодо оруулхагүйб гэбэ. Тиихэдэнь тэндэ байһан бүхы колхозникүүд энэ мэдүүлгыень хүндэтэй дээрэ тооложо, өөһэд дээрээ шэнэшэнэ социалистическэ уялгануудые абаһан байгаа. Мүнөө энэ уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада унаһан малгайгаа абангүйгөөр хүдэлмэрилжэ байнад.

Ц. НИМАЕВ, Бичурын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

ҺУНГУУЛИИН ДҮРИМ ШУДАЛЖА БАЙНА

Хоринн машинно-тракторна станциин дэргэдэхи партийна эхин организаци 11 агитаторнуудые томилжо, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхаар участогуудые тэдэндэ даалгажа үгэһэн байна.

Эндэ заһабарилгын бригаданууд һунгалтануудые хэхэ Дүрим тухай арбаад хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Агитаторнууд комсомольско эхин организациин секретарь нүхэр Краснопеева, МТМ-е даагша нүхэр Пуриков гэгшэд үглөө бүхэндэ хүдэлмэридөө орохынгоо урда тээ заһабарилагшадай дунда 10—15 минутын туршада газетэ уншалга эмхидхэнэ. Тиихэдээ уласхоорондын ба орон сооһи һонинууд, тракторна паркын заһабарилгын ябаса тухай, мүн СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые хэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ябаса тушаа материалнуудые түүбэрилэн абажа, хүдэлмэршэдтэ тодо ойлгосотойгоор уншажа үгэнэ.

Тус МТС-эй нүхэр Мункуевай тракторна бригада «Путь Сталина» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилһэн юм. Энэ бригадын коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр колхозойнгоо тариан ажалай бригадын стан ба шэнэ мастерской бариаһан. Эдэнэр мүнөө трактор болон прицепной машина зэмсэгүүдэйнгээ заһабарилгые тэндээ хэжэ байнад. Энэ бригада ажал хүдэлмэриингөө бүтээсын талаар МТС соогоо жэлһээ жэлдэ түрүү зэргэдэ ябадаг байна. 1945 оной полевой хүдэлмэриин түсэбые хаһа саг сооһь гүйсэд дүүргэбэ. Трактор жолоодохо дүршэлые һайса шудалһан эрхим трактористнууд нүхэд Цыденова, Куликова ба бусадай эсэшэ сусаршагүй габшагай шанга ажал иимэ амжалтада хүргөө.

Гэбэшье, тэдэнэй түйлаһан амжалта хадаа нэн түрүүн коммунистнууд-эрхим агитаторнууд: бригадир нүхэр Мункуевай, тракторист нүхэр Сарьянов гэгшэдэй политическо-нийтын хүдэлмэрине үргэнөөр, тодо хурсаар ябуулһанай ба хүдэлмэришэдэй ажалые зүбөөр ба шамдамараар эмхидхэжэ, бүгэдэнийтын ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй аша үрэ болоно. Эдэ агитаторнууд мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ улам эдибхитэйгээр ажаллажа байнад.

Бидэ үдэшэ бүри хүдэлмэришэдэй ажалһаа гэртээ ороод байхада, тэдэнэртэй политическэ темэтэй асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые хэдэг болообди. Һунгуулиин Дүримые шудалжа дүүргэхэ болоошод олон бии. Мүн СССР-эй Конституцаар хэдэн дахин хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Энэ бүгэдэнийтын, ойлгууламжын хүдэлмэрине бригадынгаа ажалай бүтээсэтэй нягта холбуулан хэдэгбди. Болохоо байһан һунгалтануудай хүндэлэлдэ бүхы машина тракторнуудайнгаа заһабарилгые февралиин 10 болтор дутуу дундагүй эрхим һайн шанартайгаар дүүргэхэ уялга абанхайбди. Тиихэдээ дүрбэдэхи квартал соо 2 трактор, 1 сеялкэ, 1 анзаһа заһабарилжа түгэс бэлэн болгохоор гэжэ тус бригадынхид шиидэнги.

Ц. ГАРМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын мяханай комбинадай колбасна цехын залуушуулай бригадын бригадир нүхэр **Сафронова**. Тэрэнэй бригада мүрысөөндэ город соо хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

О. Зенкиин фото.

ГОРОДОК ГОРОДОЙ ҺОНИН

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ЛЕКЦИ

Го о ой ба комбинадай интел и генциин дунда наука ба техникын шэнэ амж лт нуудые үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула ВКП(б)-гэй горком бо бол научно-техническэ темэнүүдтэ теоретическэ лекцинүүдые үнгэргэдэг болоо.

Һаяхан «Атом, атомна энерги ба томна бомбо» гэһэн темээр лекци уншагдаа.

Энэ лекци тон һонирхолтойгоор шагнагдаһан байна.

НООҺО УРИХА МАШИНА

Һаяхан «Искра» гэжэ промартелиин дэргэдэ катанка үйлэдбэрилхэ шэнэ цех эмхидхэгдэбэ.

1946 оной түрүүшын кварталай турша соо тэрэ цехтэ нооһо уриха машина тогтоодохо гэжэ байна. Энэ машинын хүдэлмэрилхэтэй хамта ажалайнь бүтээсэ 3 дахин нэмэхэ ба 6 хүн тус хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэжэ, ондоо хүдэлмэридэ оруулагдаха юм.

ҮБЭЛЭЙ СПОРТ

Зэдэко бинадай дэргэдэхи профсоюзай группорой руднична комитедэй шиидхэбэреэр городой парк соо аток бии болгогдожо байна.

Мүнөө катогойнь дэргэдэхи база о он коньки ба 50 гаран паар сана худалдажа абаа.

Го одой олон хүдэлмэришэд ба һургуулиин һурагшад амаралтынгаа сагые культурнаар үнгэргэхэ болоно

Катогой хүдэлмэридхэ сагтань джаз-оркестр наадажа байха юм.

ШЭНЭ ПЛАКАДУУД ХЭБЛЭГДЭБЭ

ВКП(б)-гэй горкомой агитаци ба пропагандын таһаг СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудта бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна.

Городой типографи болбол СССР-эй Конституци, «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүрим» болон 1945 оной ноябриин 6-да хэһэн нүхэр В. М. Молотовой гүүсэтэ элидхэл тушаа зорюулһан олон плакат ба лозунгнуудые хэблэжэ гаргаба.

Тус плакатнууд ба лозунгнуудынь эмхи зургаанууд ба о он эхин партийна организацинуудаар тарааг даһан байна.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Декабриин 13-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ. декабриин 13. (ТАСС). Декабриин 13-ай үдэшын заседани дээрэ американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Додд гэгшэ үгэ хэлэжэ үргэлжэлүүлбэ. Тэрэ хадаа фашистнуудай байгуулһан концлагерьнуудай байдалые харуулһан документнүүдые уншажа үгөөд, трибуналай протокольнуудта хабсаруулба. Эдэ документнүүдэй зарьмые концлагерьнуудай байһан районуудые эзэлһэн американска армиинуудай сэрэгэй-юридическэ мүрдэлгын органууд зохёоһон байха юм.

Гэмнэгшэ болбол Флосенбургта байгаа концлагерьта хаалгатай байһан хүнүүдэй байдалыень тодорхойлон бэшэжэ, гурбадахи американска армиин командалагшын захиралтаар зохёогдоһон документые уншажа үгэбэ. Тэрэ документ соо хэлэгдэхэнь хадаа: «энэ лагерьта гол түлэб газар доро хүдэлмэри хэгдэдэг байһан юм, юуб гэхэдэ тэндэ газар доро фабрикануд гэхэ мэтые бариха һанаатай байгаа. Газар доро тон муухай байдалтай ба хаалгатай зондо зэрлиг мүүгаар хандадаг байһан хадань, тэндэ үдэртөө зуугаад хүн үхэдэг бэлэй. Флосенбургые сүлөөлхэһөө урда тээ үнгэрһэн 12 һара соо тэндэ 14.739 эрэ хүн ба 1.030 эхэнэр хүн үхэһэн байха юм. Тиихэдэ саазалуулагдаһан хүнүүд энэ тоо соо оролсоногүй. 1941 ондо энэ лагерьта 2.000 ородууд байһан аад, тэдэнһээ огойтоо 102 хүн амиды үлэһэн байна. Хүнүүдтэ хороор тарилга хэхэ ба буудажа алаха гээшэ үдэр бүри үзэгдэдэг һэн»—гэнэ.

Концлагерьнуудые бии болгохо гэжэ гитлеровецүүдэй гаргаһан системэ хадаа, гитлеровскэ ёһо гуримда дурагүй хүнүүдые болон, мүн тэрэшэлэн доодо түрэлэй гэжэ тоологдодог хүнүүдые үгы хэхэ гэһэн зорилготойгоор зохёогдоһон түсэб байгаа юм. Тиихын хажуугаар, энэ системэ хадаа, бусад оронуудта эсэргүү фашистска агрессия хэхээр бэлэдхэхэ гэһэн зорилготой байба, ушарынь хадаа, нэгэн талаһаа—эб найрамдалда эсэргүүсэхэ гэһэн гитлеровскэ заговорто дурагүй хүнүүд үгы хэгдэжэ байгаа, нүгөө талаһаа—эдэ лагерьнууд Германиин сэрэгэй ажаүйлэдбэридэ зарса боолнуудые олоор үгэжэ байгаабшуу. Эдэ концлагерьнуудта хүнүүдые алаха хюдаха ябадал олоор хэгдэдэг бэлэй.

Гэмнэгшэ болбол плендэ абтаһан Андреас Прахенбергер гэгшын хэлэһэнине бэшэжэ абаһан документые уншана. Тэрээн сооһь иигэжэ хэлэгдэнэ: «1939 ондо Бухенвальдта байгаа концлагерьта хаалгатай байһан хүнүүдые врачта ошожо бэшэлгэдэ орогты гэжэ захирһан байгаа. Тэд тэдэнэй нэгэнииень диспансертэ абаашагдажа хороор тарилга хүүлһэнэйнгээ һүүлээр үхэһэн юм. Энэ хүнэй бэень илангаяа ехээр хээлэгдэнхэй байһан хадань, тэрэнэй арһыень үбшэжэ түсгаар элидүүридэ оруулаад, СС-тэнэй штандартен-фюрерэй һамганда үгэхэдэнь, тэрээгээр лампын халхабша хэһэн байгаа».

Эдэ зэрлиг аашануудые гэршэлхын тулада гэмнэгшэ болбол мүнөө хэлэгдэһэн хүнэй арһанай таһархайнуудые трибуналда харуулна. Мүн тэрэшэлэн СС-тэнэй врачуудай түсгаар арга хэжэ башиихан болгоһон хүнэй мухар толгойе харуулба. Энэ толгой хадаа шэл банка соо хэгдээд стол дээрэ табигданхай.

Удаа тээнь американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ болбол еврейнүүдые хюдаха гэһэн гитлеровецүүдэй политикада хабаадаха документнүүдые харуулна.

Хуули засагаа буляажа абаһанайнгаа һүүлээр гитлеровецүүд еврей зондо эсэргүүсэхэ гэһэн хэдэн олон декрэдүүдые гаргаба. Эдэ законуудта Геринг гү, али Фрик, Гесс гү, али Борман, мүн тэрэшэлэн Нейрат гараа табидаг байба.

Гэмнэгшэ болбол Юлиус Штрейхер, Ганс Франк, Генрих Гиммлер, Роберт Лей гэгшэд бүри 1933 ондо байгуулагдаһан централна антиеврейскэ комитедэй членүүд болоод байһан юм гэжэ заана. Гэмнэгшэ болбол «Дэлхэйн тэмсэл. Урдань ба мүнөө сагта еврейскэ асуудал» гэжэ нэрэтэй Розенбергын бэшэһэн номые трибуналай протоколнуудта хабсаруулна. Мүн тэрэшэлэн Белоруссида ба Украинада еврей зондо хайшан гэжэ хандаха тухай заабарине уншажа үгэнэ.

Үдэшын заседани иигээд хаагдаһан байгаа.

Декабриин 14-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ. декабриин 14. (ТАСС). Декабриин 14-эй үглөөнэй заседани дээрэ үмөөрэгшэд болбол гэмнэлтын түлөөлэгшэдэй ажал хэрэгыень буруушаажа, нилээд ехэ саг бараһан байна. Кальтенбруннерые үмөөрэгшэ болбол гэршэнэрые трибуналай заседани дээрэ ерүүлжэ, хоёр талаһаан асуултыень абаха һэмди гэжэ дурадхана.

Главна американска гэмнэгшэ Джексон энэ дурадхалһаа арсаба. Хэрбээ нигэжэ байха юм болоо һаа, энэ процесс 7 жэл соо унжагайрха байна гэжэ хэлэнэ. Гитлеровскэ гэмтэ ябадалнуудта хорлогдожо, хэдэн олон миллион хүнүүд үхэһэн ба зобоһон байнабшуу гэнэ. Трибуналай уставһаа үндэһэлжэ Джексон болбол процессуальна ёһо гуримые энэ трибунал дахаха ёһогүй гэжэ мэдүүлбэ.

Тиихэдэнь советскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ Н. Руденко гэгшэ Джексоной хэлэһэнине зүбшөөнэ.

Английска гэмнэлтын түлөөлэгшэд Джексоной хэлэһэнине мүн лэ зүбшөөһэн байна.

Французска гэмнэлтын түлөөлэгшэ хадаа, Джексон ба Руденко гэгшэдэй дурадхалые хүсэд зүбшөөнэбди гэжэ мэдүүлһэн байгаа.

Удаа тээнь Кальтенбруннер, Берман, Папенине үмөөрэгшэд мэдүүлгэнүүдые хэһэн байгаа.

Трибуналай түрүүлэгшэ болбол үмөөрэгшэдэй зууршалгыень хаража үзэхэбди гэжэ найдуулба.

Энээнэй һүүлээр американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ майор Уолш гэгшэ Европодо байгаа еврей зондо эсэргүүсэжэ хэгдэһэн фашистска гэмтэ ябадалнуудые элирүүлэн хэлэжэ үргэлжэлүүлбэ. Тэрэ хадаа 1942 оной августын 24-дэ сүүдлүүлэгшэ Франкын: «бидэнэр нэгэ миллион хоёр зуун мянган еврейнүүдые түрэжэ алаха гэжэ шиидхээбди» гэжэ бэшэһэн тэмдэгые уншажа үгэбэ. Удаа тээхи документнүүд хадаа энэ приговорые хаана хайшан гэжэ гитлеровецүүдэй хүсэндэнь оруулһыень гэршэлэн харуулна. Варшавада байгаа еврейскэ геттые үгы хэхэ гэжэ Гитлерэй захиралта үгэһэн дээрэһээ, СС-тэнэй отрядууд болон полици хадаа, польско столицын бүхэли районда һууһан еврей зонине үгы хэһэн тухай документые гэмнэгшэ уншажа үгэнэ.

Баһа, Каунаста нэгэ һүни соо погромшидүүд болбол 1.500 хүнине хюдаһан ба 60 гэр байшангуудые һандаргаһан байгаа. Үглөө һүниинь үшөө 2.300 хүн үгы хэгдэһэн байна.

Трибуналда гэмнэгшын харуулһан нүгөөдэ документнь Минск городой түрмын комендант Гюнтер гэгшын бэшэг болоно. Энэ документ хадаа гитлеровскэ булимтарагшадай дандаа уголовно алуурша ба тонуулшад байһыень гэршэлэн харуулна. Баһа, Голландиһаа 11 мянган еврейнүүдые гитлеровецүүд хара баагаар тууҗа абаашаба гэһэн голландска правительствын мэдээсэлые гэмнэгшэ уншажа үгэнэ. Гэмнэгшэ Уолш болбол концлагерьнуудта байһан гитлеровецүүдэй хэды шэнээн олон еврейнүүдые үгы хэһэн тухай зарим тоо мэдээнүүдые соносхоно. Жэшээнь, 1941 оной июль һара соо Освенцимдэ гитлеровецүүд үдэр бүридэ 12 мянган хүнине алажа байба.

1941 ондо Франк болбол Польшодо 3 миллион 500 мянган еврей зон бии байна гэжэ тэмдэглэһэн аад, 3 жэл болоод байхада, тэндэ эройдоо 100 мянган еврей зон үлэбэ гэжэ дневник соогоо бэшэһэн байгаа.

Дүүргэлтэ дээрэ, Уолш болбол концлагерьнуудта фашистнууд 4 миллион еврейнүүдэй ами наһыень хорложо алаба гэһэн ба хоёр миллион еврейнүүд ондоо аргаар үгы хэгдэбэ гэһэн баһа нэгэ документые уншажа үгэһэн байна.

Декабриин 14-эй үглөөнэй заседани иигээд дүүрэбэ.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ БА АГИТАТОРНУУДАЙ ЗОРИЛГО

Адуу малаа һайнаар ба оролдосотойгоор харууһалһан, малай үбэлэй бэлшээрине зүбөөр эмхидхэһэн, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар ба зэдэн болгожо гаргашалһан колхозууд малай үбэлжэлгые, тэрэшэлэн адууһа мал үсхэбэрилхэ түсэбөө амжалтатайгаар үнгэргэхэ ба дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, республикын олонхи колхозуудай адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые дүүргээгүй байһан ябадалынь имагта адууһа малаа ехээр гээлтэ хоролтодо оруулжа, эхэ малнуудаа һубайруулһан дээрэһээ болоно. Иимэ алдуунуудые бидэнэр, түбхын түрүүндэ малшад мүнөө жэлдэ hахадаашье хэхэ ёһогүй.

Агитаторнуудай зорилго юундэ байнаб гэхэдэ: колхоз, фермэ, бригада бүхэнэй членүүдтэ малажал хүгжөөхэ тушаа зорилгонуудынь һайнаар ойлгуулжа үгэхэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөөе эмхидхэхэ, колхозникүүдай өөһэд гэрээ даажа абаһан уялгануудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь туһалалсадаг байна.

ВКП(б)-гэй обкомой XXI пленумэй шиидхэбэриин ёһоор, энэ оной ноябриин 15 хүртэр гүүртэнүүд ба фермэнүүдтэ үбэлдөө малаа бэлшээхэ газарынь заажа үгэхэ, һараабша сарай бариха, уһалуури хэхэ газарынь бэлэдхэхэ гэхэ мэтын хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ёһотой байгаа. Хэрбээ энэ хэмжээ-ябуулганууд хэгдээгүй байһан колхозууд, эдэнэйнэ үдэртэ дүүргэхэнь зайлашагүй байна.

Малай үбэлэй бэлшээрине зүбөөр эмхидхэхэ тушаа агитаторнууд бүхэн малшадтай хамта гол анхарал табиха үүргэтэй. Үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбөө дүүргэээгүй колхозууд үбэлэй бэлшээрине илангаяа үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотой. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай «Улаан Үшөөтэй» колхозой агитаторнуудай үбэлэй бэлшээрине зүбөөр эмхидхэхэ тушаа малшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр хэһэнэйнь ашаар, тус колхоз нёдондо малай үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэжэ, ехэхэн хэмжээнэй үбһэ тэжээл алмажа шадаһан юм.

Мүн энэ талаар тус аймагай «Социализм» колхозой парторганизациин агитаторнууд жэшээтэ үүсхэл гаргажа, малшадай дунда үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха, адууһа малаа һайнаар харууһалха тушаа мүрысөөнине эмхидхэнэ. Малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг бүхы колхозникүүд социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалдаг болоо. Үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ эндэхи агитаторнууд эдибхитэйгээр хабаадалсаһан байха юм.

Малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлтэ болгохо хэрэгые имагта хонишон, һаалишан, моришон ба фермэ болон гүүртэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд шиидхэхэ байһаниинь мэдээжэбди. Тиимэһээ малшадые нормальна һайн байдалаар, дулаан хубсаһаар, гэр байраар, мүн эдеэ хоолоор хангаха тон шухала хэрэг мүн.

Бичурын аймагай «Большевик» колхозой агитатор нүхэр Тугутов гэгшэ малшадтай агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри хэхэдээ, тэдэнэрэй ажабайдал тухай, ямар эрилтэтэй байһан тухай заатагүй һуража, хэрэгтэй болоһон юумэжэ ханын газетэ гаргахадаа, тэрээн дээрээ түрүү малшадай фотокарточка няахаһаа гадна түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые үргэнөөр бэшэдэг юм.

Тус аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшадта зорюулагдажа гаргагдадаг дайшалхы хуудаһан гоё һайханаар бэшэгдэжэ, түргэ-түргэнөөр гаргагдана. Дайшалхы хуудаһые редактировалдаг агитатор, МТФ-гэй бүридхэлшэ нүхэр Донгокова болбол малшадай дундахи социалистическэ мүрысөөнэй ябаса тухай үргэнөөр бэшэнэ. Тус фермын малшад үнгэрэгшэ 9 һарын туршада 3.282 ажалта үдэр олоһон байгаа. Дунда жэшээгээр малшан бүхэн 73 ажалта үдэр һара бүри олоһон болоно. Эндэхи малшадай хүсөөр 197 тонно силос, 15 ашаа колос суглуулагдажа, фермэ дээрээ зөөгдэбэ.

Фермэ болон гүүртэнүүдтэ хүдэлмэрилдэг колхозникүүдтэ зорюулжа политическэ темэтэй хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, тэдэнине манай орон соо ба хилын саана боложо байһан шухала событинуудтай танилсуулжа байха агитаторнуудай уялга мүн. Политическэ темэтэй өөрынгөө хөөрэлдөөнүүдые агитатор хадаа фермэ гү, али гүүртын үйлэдбэриин хэрэгүүдтэй зохилдуулан хэхэ үүргэтэй. Малшадай хоорондохи мүрысөөнэй ябаса тухай, мүрысөөндэ түрүүлжэ ба гээгдэжэ ябагшад тухай хөөрэжэ үгэхэ шухалын шухала хэрэг мүн. Газетэ уншахадаа тэндэ толилогдоһон бүхы материалнуудые уншаха бэшэ, харин эгээн һонирхолтой зүйлнүүдынь шэлэжэ абаад уншабал зүйтэй гэжэ һанагдана.

Кагановичын нэрэмжэтэ (Бичурын аймаг) колхозой агитаторнууд агиткоммективные хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Рябов түрүүтэйгээр газетэнүүдтэ толилогдоһон Советскэ Союзай, республикын ба аймагайнгаа һонинуудые уншажа үгэхэһөө гадна, хилын саанадахи һонинууд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг болонхой.

Малай фермэнүүдтэхи улаан булангууд шухала үүргэ дүүргэхэнь мэдээжэ. Колхозникүүдай культурнаар амарха газарынь улаан булан гээшэ. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-гэй улаан булан соо культурна гэгээрэлэй хүдэлмэри саг үргэлжэ хэгдэдэг байха юм. Эндэ зоотехническэ кружогой заняти үнгэргэгдэжэ, тэндэ хабаадалсагшад зоотехническэ заабаритай һайнаар танилсана. Тус улаан булан соо малшадта зорюулагдаһан библиотекэ, республиканска ба аймагай газетэнүүд, географическа карта, вождьнорой портретнүүд, лозунг ба плакатанууд, тэрэшэлэн шатар болон дойбод элбэгээр табигданхай.

Тиимэһээ эндэхи малшад сүлөөтэй сагтаа улаан булан соогоо сугларжа, газетэ болон журналнуудые уншахаһаа гадна, шатар дойбодоор наададаг болоо. Мүн тус аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой фермын дэргэдэхи улаан булан соо зоотехническэ темээр хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ, эндэхи малшад түрүү стахановецүүдэй баян дүй дүршэлтэй танилсана.

Томотон фермэнүүдэй дэргэдэ улаан булан байгуулжа, тэрэнине ном, газетэ, журнал болон бусад наглядна материалнуудаар хангаха. радио тогтоохо тушаа агитаторнууд бүхэн колхозой правлени ба парторганизацинуудтай хамта хэмжээ абаха үүргэтэй.

Сэлэнгын аймагай Тельманэй ба XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай агитаторнууд луговодуудай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр эрхилнэ. Тус колхозуудай малшад сабшалан һайжаруулха хүдэлмэрине үбэлэй сагһаа эхилдэг юм. Эдэнэр үбэлдөө нагшабхэ сабшалан дээрээ зөөбэрилжэ гаргахаһаа гадна, мүльһэ ба саһа ехээр тогтооно. Эгээл иимэһээ энэ колхоз ган гасуу жэлнүүдтэшье үнэр баян үбһэнэй ургаса хуряажа абаад, адуу малаа үбһэ тэжээлээр хангадаг байна. Нэрлэгдэһэн колхозуудай агитаторнууд луговодуудтаяа агротехническэ асуудалаар заняти хэжэ, суута луговод орденто нүхэр Герасимовай халуун туһаламжа доро хата-лаборатори эмхидхэбэ. Герасимовска звеногой членүүд хүдэлмэриингөө һүүлээр энэ лабораторидо сугларжа, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үдэр бүри үнгэргэдэг болоо.

Агитаторнууд болбол малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда, мүн фермэ, гүүртэ, отаранууд хүдэлмэрилдэг колхозникүүдай дунда социалистическэ мүрысөөе эмхидхэгшэд болохо ёһотой. Энэ мүрысөөндэ малшан бүхэнине элсүүлхэ, тэдэнэрэй бэе дээрээ абаһан уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхэ, социалистическэ мүрысөөнэй наглядна агитациин бүхы формонуудые гэбэл: показателей доска, плаката, лозунг, ханын газетэ болон дайшалхы хуудаһануудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой агитаторнууд «Красный скотовод» гэжэ ханын газетэ гаргахадаа, ...

Р. ТУГУТОВ, ВКП(б)-гэй обкомой пропаганда ба агитациин таһагай агитациин секторые даагша.

Хитад тушаа американска политика тухай Трумэнай мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Сагаан Байшан болбол Хитад тушаа ябуулагдаха американска политика тухай Трумэнай хэһэн мэдүүлгые тунхаглаба.

Мэдүүлгэ соо хэлэгдэхэнь хадаа, «бэсэ даанхай гүрэнүүд өөһэдынгөө дотоодо хэрэгүүдые хүтэлбэрилхын түлөө харюусалгатай байха юм гэһэн заршамые американска правительство баримталдаг байһан болобошье эбтэ амгалан хэлсээ хэжэ өөһэдынгөө дотоодо арсалдаанине тааруулан шиидхэхэ алибаа аргые Хитадай арад зон хэрэглэхэ байһаниинь Холбоото Штадуудта болон нэгэдэмэл Нацинуудта угаа шухала гээшэ».

Американска правительствын шухала болгон тоолохо зүйлнүүд хадаа: тон түрүүн Хитадай өөһэд хоорондоо эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа сэрэгүүдэй дайн байлдаанине болюулжа, бүхы Хитад оронине тэндэхи зонойнь хиналтада үгэжэ дүүргэхэ, тиихэ зуураа японско сэрэгүүдые энэ дары нүүлгэхэ болоно. Хоёроор,—дотоодын тэмсэлые түргэнөөр зогсоожо тааруулан шиидхэхын тулада гол ехэ политическэ элементнүүдэй, түлөөлэгшэдэй национальна съезд зарлаха хэрэгтэй. тиигэжэ байбал Хитадай арад зонине нэгэдүүлхэ байлабшуу.

Американска далайн ябган сэрэгүүдэй хойто Хитадта бии байһан тухай тэмдэглээд, Трумэн болбол «Холбоото Штадууд гээшэ Хитадай национальна правительствые гоожо байһан ба энээнһээ хойшодоошье тоохо юм, уласхоорондын хэрэгүүдые ябуулхадаа, иланга Хитад орон дотор японтоной нүлөөе үндэһөөрынь һалгааха хэрэгтэ хани барисаатай байха болоно»—гэжэ хэлэһэн байна.

Дам саашаа, мэдүүлгэ соо хэлэгдэхэнь хадаа: «Америкын Холбоото Штадууд болбол мүнөөнэй Хитадай национальна правительство гээшэ нэгэ партиһаа һунгагдаһан правительство юм гэжэ ойлгоод, Хитад оронդо демократическа шэнэдхэн байгуулалта хэжэ нэгэдүүлхэ ба эб найрамдалда туһалхын тулада, энэ правительствын баазань үргэн ехэ болгогдожо тус ороной бусад политическэ үзэлтэн оруулагдаха ёһотой гэжэ тоолоно. Ушар иимэһээ, Холбоото Штадууд болбол Хитадай национальна правительстводо гол политическэ элементнүүдые оруулжа шэнэдхэхын тулада тус ороной гол политическэ элементнүүдэй түлөөлэгшэдэй национальна съезд зарлахые эрижэ байна»—гэбэ.

(ТАСС).

Харюусалгата редактор **Ц. Г. ГАЛСАНОВ.**

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1-90; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов —6-03 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.).

К—00510. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР Тираж 5.500.